

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

e-mail: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: ŠKOLA RADOSTI, ŠKOLA KVALITY

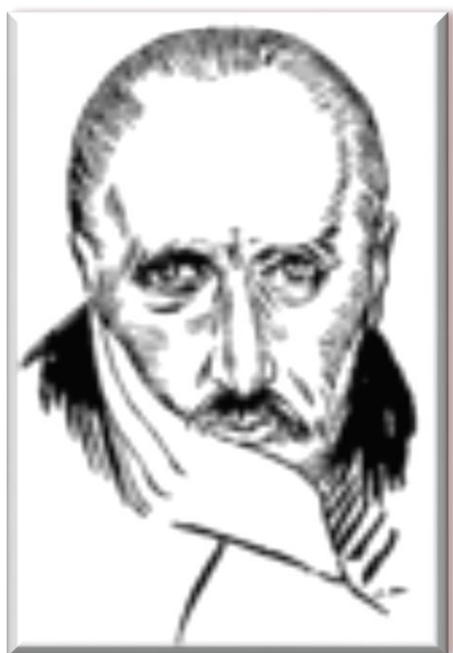
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3688

EU PENÍZE ŠKOLÁM

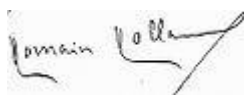
Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Autor:	Mgr. Johana Hřivnová
Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací obor:	Český jazyk
Vyučovací předmět:	Český jazyk
Ročník:	9.
Tematická oblast:	Literatura 19. a 20. století
Téma hodiny:	Literatura a I. světová válka 2
Označení DUM:	VY_32_INOVACE_36.05.HRI.CJ.9
Vytvořeno:	22.11.2013

ROMAIN ROLLAND

Obr. 1

Obr. 2

PETR A LUCIE

Březen se vrátil a s ním delší den a první ptačí zpěvy. Ale zároveň s délkou dnů vzrůstaly také příšerné válečné plameny. Vzduch se horečně tetelil očekáváním zkázy. Bylo slyšet, jak sílí obludné dunění a jak se srážejí zbraně milionů nepřátel, shromažďovaných již několik měsíců za hrázemi zákopů a přichystaných zaplavit jako bouřlivý mořský příboj celou střední Francii i s hlavním městem. Stín děsivých pověstí předcházel tuto pohromu: fantastické zprávy o otravných plynech, o jedech, jimiž bude naplněn všechny vzduch a jež prý se snesou na celé rozsáhlé kraje a všechno živé v nich zničí jako dusivá oblaka ze sopky Mont Pelé. Také návštěvy německých letadel, čím dál tím častější, dovedně udržovaly vzrušení v celé Paříži.

Petr a Lucie se stále vzpírali vědět něco z toho, co se dalo v jejich okolí, ale mírná všeobecná rozjitřenost, kterou bezděky vdechovali také oni v tom vzduchu obtěžkaném hrozbami, rozněcovala touhu, jež kvasila v jejich mladých tělech. Tři válečná léta nakazila evropské duše mravní lehkomyšlností a ta vnikla i do duší nejpočetnějších. A Petr a Lucie neměli náboženské víry. Ale byli chráněni jemností svých srdcí, svým pudovým studem. Jenže potají se rozhodli, že se jeden druhému oddají, ještě než je od sebe oddělí slepá lidská krutost. Ještě si to neřekli. Až jednou večer...

Když tak jednou v polovici března vyšli od večere, uslyšeli signály leteckého poplachu. Uchýlili se jako před náhlým lijákem do nejbližšího krytu a chvíli se bavili pozorováním svých náhodných sousedů. Protože však nebezpečí se zdálo ještě daleko nebo snad již zažehnáno, třebaže nic neoznamovalo konec poplachu, Petr a Lucie se vydali, vesele žvatlajíce, zase na cestu, neboť se nechtěli vrátit domů příliš pozdě. Šli starou, tmavou a úzkou uličkou nedaleko sv.Sulpicia. Zrovna prošli kolem fiakru, stojícího před širokými vraty; kůň i kočí spali. Sotva ušli dvacet kroků po protějším chodníku, všechno kolem nic se náhle zatřásl: oslňující rudý záblesk, rachotivé hromové zadunění, déšť vytrhaných prežů a rozbitých oken. Ve výklenku domu, který v těch místech prudce vybíhal do uličky, přitiskli se ke zdi a jejich těla se křečovitě objala. V záři toho záblesku uviděli ve svých očích lásku i hrůzu. A když je zahalila zase noc, Luciin hlas zaprosil:

„Ne! Já ještě nechci!“

A Petr ucítil na rtech její rty a vášnivé zuby. Stáli tak v objetí a chvíli se v temnotách ulice. Na několik kroků od nich lidé, kteří vyběhli z domů, vytahovali z trosek rozbitého fiakru dokonávajícího kočího a potom šli zrovna kolem nich; z nešťastníkovy těla kapala krev. Petr a Lucie stáli strnulí hrůzou a přitisknutí k sobě tak těsně, že se jim potom, když se v nich probudilo zase vědomí,

zdálo, že jejich těla byla v tom objetí nahá. Uvolnili si ruce a rty semknuté jako kořeny a vpíjející milovanou bytost. A oba se najednou rozechvěli.

„Pojďme domů!“ řekla Lucie, zachváčena jakousi posvátnou hrůzou. A odváděla ho.

„Lucie, vid', že mě nenecháš odejít z tohoto života, dokud?“

„O Bože!“ řekla Lucie a stiskla mu ruku, „taková myšlenka by byla horší než smrt!“

„Miláčku!“ řekli si oba.

Znovu se zastavili.

„Kdy budu tvůj?“ zeptal se. (Nebyl by se odvážil zeptat: „Kdy budeš má?“)

Lucie si toho všimla a dojalo ji to.

„Miláčku drahý,“ řekla mu. „Již brzy! Nespěchej! Jistě po tom netoužíš víc než já! Zůstaňme nějaký čas ještě tak... Je to tak krásné...! Ještě tento měsíc, až do konce...!“

„Do Velikonoc?“ zeptal se. (Velikonoce byly toho roku posledního března.)

„Ano! Do Vzkříšení.“

„Ach,“ zvolal Petr, „před vzkříšením je vždycky smrt.“

„Mlč!“ zvolala a zapečetila mu ústa svými rty.

Pustili se.

„Dnes večer to bylo naše zasnoubení,“ řekl Petr.

Kráčeli pak tmou, opřeni jeden do druhého, a tiše plakali láskou. Na zemi jim pod kroky skřípalo rozbité sklo a dlažba krvácela. Kolem jejich lásky číhala smrt a noc. Ale nad jejich hlavami, nahoře mezi četnými zdmi ulice, sbíhajícími se jako vysoký komín, v lůně nebes bušilo jako v čarovném kruhu srdce hvězdy...

A hle! Hlasy zvonů zpívají, světla se znovu rozžehují a ulice zase ožívují! Vzduch je prost nepřátel. Paříž volně dýchá.

Nebe zůstalo i na Velký pátek zataženo dlouhými šedivými závoji, ale vzduch byl vlahý a klidný. Na ulicích bylo vidět květiny, narcisy, fialky. Petr jich několik koupil a Lucie je nesla. Šli po tichém Zlatnickém nábřeží a prošli kolem Čisté Matky Boží. Půvab starého města, zalitého tlumeným světlem, obklopoval je svou velebnou lahodou. Na náměstí svatého Gervaisa se před nimi rozlétl houf holubů. Dívali se za nimi, jak poletují kolem chrámového průčelí: jeden z nich usedl na hlavu kamenné sochy.

Vešli. Nad hlavami jim vrkal holub. Poslední zvuk zvenčí. Pařížský ruch pohasl. Šíré nebe zmizelo. Velebné tóny varhan, mohutné klenby, kamenná a zvuková opona, to všechno je oddělilo od světa. Zastavili se v postranní lodi, vlevo od vchodu mezi druhou a třetí kaplí. Usedli na schody ukryté před pohledy ostatních lidí a schoulili se k sobě ve výklenku pilíře. Seděli zády ke kruchtě, a když zdvihli oči, viděli horní část oltáře, kříž a barevná okna v poboční kapli. Krásné staré písně plakaly svým zbožným smutkem. Petr a Lucie, dva mladí pohané, drželi se za ruku před tím velikým Přítelem v truchlícím kostele. A oba zároveň šeptali: „Veliký Příteli, před tebou se s ním, před tebou se s ní, zasnoubím. Spoj nás! Vidíš naše srdce.“ A jejich prsty zůstaly spojeny, vpleteny do sebe jako proutky v košíku. Byli jediným tělem a tím tělem probíhaly vzrušené vlny tónů. Oddali se snění, jako by leželi v témž loži.

Stisk prstů jim připomněl, že tak plují spolu. A opět se uviděli v šeru kostela, jak se k sobě pevně tisknou a poslouchají krásné chrámové zpěvy; jejich srdce, rozplývající se láskou, byla u samých vrcholů nejčistší radost. A oba si vroucně přáli, modlili se o to, aby z těch výšin již nikdy nesestoupili.

V té chvíli Lucie, jež zrovna vášnivým pohledem políbila drahého přítele (oči máje přivřeny a oči pootevřeny, zdál se ztracen v slastné extázi, a jakoby nadnášen vděčnou radostí, pozdvihoval hlavu k oné nejvyšší Síle, kterou člověk pudově hledá vždycky nahore), užasle spatřila v červeném a zlatém okně postranní kaple usměvavou tvář té rusovlásky. A zatímco tak na ni mlčky pohlížela, trnouc úžasem, znovu na té zvláštní tváři uviděla onen výraz zděšení a soucitu. V témž okamžiku se silný pilíř, o nějž se opírali, pohnul a celý kostel se do základů zachvěl. Srdce zabušilo v Lucii tak, že v ní přehlušilo rachot výbuchu a křik věřících; a nemajíc kdy se bát nebo trpět, vrhla se, aby ho jako slepice svá kuřátka zakryla vlastním tělem, vrhla se na Petra, blaženě se usmívajícího při zavřených očích. Mateřským objetím si tu drahou hlavu ze všech sil přitiskla do klína a sklonila se nad Petrem, s ústy na jeho šíji, takže byli schouleni v nepatrné klubičko. A mohutný pilíř je naráz pohřbil pod svými sutinami.

OTÁZKY K TEXTU:

1. Najděte vyjádření kontrastu, který se často vyskytuje v knihách o válce.
2. Jaký literární druh a žánr bys k ukázce přiřadil?
3. Charakterizuj jazykové prostředky:
4. Jak se jmenují hlavní postavy z ukázky?
5. Kde se děj odehrává? Město a místo:
6. Jak na tebe ukázka působí? Dokážeš si představit sám sebe v takové situaci, v takové době? Jak bys ji prožíval ty?

ŘEŠENÍ:

1. Příklad: válka x láska, láska x předtucha smrti...
2. Próza, novela.
3. Er forma, přímá řeč, zdrobněliny, přechodníky, přirovnání, archaismy...
4. Petr a Lucie
5. Francie, Paříž (kostel sv.Gerváče a Protáže).
6. --

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

e-mail: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Seznam použité literatury a pramenů:

SOCHROVÁ, M. Čítanka III. k literatuře v kostce. Havlíčkův Brod :
FRAGMENT, 2007. ISBN 978-80-253-0188-3. s. 109 - 111.

Použité zdroje:

Strana 3

[Obr.1][cit.2013-11-18]. Dostupný pod licencí Creative Commons na
www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Collier%27s_Rolland_Romain.png>.

Strana 3

[Obr.2][cit.2013-11-18]. Dostupný pod licencí creative Commons na
www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Signature_Romain_Rolland.jpg>.